

Ольга ЛАДЮК

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Рівненський інститут Відкритого міжнародного університету «Україна»

Людмила ПЕТРОВСЬКА

викладач кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Рівненський інститут Відкритого міжнародного університету «Україна»

Людмила ВОЛЕВАЧ

старший викладач кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Рівненський інститут Відкритого міжнародного університету «Україна»

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В умовах посилення глобалізаційних процесів та фінансової нестабільності зростає значимість регіонів. Розвиток будь-якої території безпосередньо залежить від того, як використовується її фінансовий потенціал. Саме тому в статті проведено структурно-динамічний аналіз фінансового потенціалу Рівненської області та запропоновано шляхи його збільшення.

Ключові слова: фінансовий потенціал, бюджетний потенціал, інвестиційний потенціал, ощадний потенціал, бюджет, інвестиції, заощадження домогосподарств.

Можливості економічного розвитку регіонів обумовлюються виявленням та використанням бюджетних і позабюджетних фінансових ресурсів, активізацією діяльності кредитно-інвестиційних інститутів фінансового ринку та іншими чинниками, які в сукупності потребують адекватного інструментарію формування та оцінки фінансового потенціалу регіону.

Фінансовий потенціал регіону доцільно розглядати як важливий показник його соціально-економічного розвитку, що має використовуватися при прогнозуванні, плануванні та реалізації регіональних аспектів фінансової політики держави. Поряд з цілісною оцінкою господарювання на визначену дату, фінансовий потенціал регіону водночас дає можливість визначити перспективи його подальшого розвитку.

Вивчення економічної сутності фінансового потенціалу регіону дозволило виділити у його структурі бюджетний потенціал (у т. ч. податковий), інвестиційний потенціал та ощадний потенціал населення. [4]

Дослідження свідчать, що проблеми фінансового потенціалу регіонів є предметом пошуку багатьох

вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких як: О. І. Барановський, С. В. Богачов, В. П. Вишневський, З. В. Герасимчук, С. Д. Герчаківський, О. В. Дзюблюк, Т. І. Єфименко, С. В. Каламбет, В. В. Корнєєв, Б. Л. Луців, І. О. Лютий, П. В. Мельник, С. В. Науменкова, Л. О. Петкова, В. П. Ходаківська, Л. М. Шабліста, С. С. Шумська та ін.

Метою нашої роботи є дослідження фінансового потенціалу Рівненської області та надання рекомендацій щодо його збільшення та ефективного використання. Для цього поставлені задачі структурно-динамічного аналізу бюджетного, інвестиційного та ощадного потенціалу регіону, виявлення недоліків їх формування та надання пропозицій щодо збільшення фінансового потенціалу області.

Розглянемо динаміку формування та використання бюджетного потенціалу Рівненської області за 2009-2010 роки (таблиця 1).

За січень-листопад 2010 року загальний фінансовий результат роботи суб'єктів господарювання області склав 268,9 млн. грн. збитків. Збитково працювало 44 відсотки підприємств, сума збитків склала

Таблиця 1. Структура та динаміка бюджетного потенціалу Рівненської області [9]

Показники (млн. грн.)	2009р.	2010р.	2010 рік у % до 2009 року
Надходження платежів до загального фонду:			
- Зведеного бюджету	1947,4	2279,8	117,1
- Державного бюджету	1034,8	1228,7	118,7
- власні доходи місцевих бюджетів	912,6	1051,1	115,2
Видатки Зведеного бюджету області	2988	3792,5	126,9
Податковий борг до Зведеного бюджету	356,3 (на 01.01.2010)	276,4 (на 01.01.2011)	77,6
Надходження платежів до бюджету Пенсійного фонду	1724,8	2091,7	121,3
Борг до бюджету Пенсійного фонду	34,6 (на 01.01.2010)	38,1 (на 01.01.2011)	110,1

678,9 млн. грн.

За 2010 рік до загального фонду Зведеного бюджету області надійшло 2279,8 млн. грн., що на 17,1 %, або на 332,4 млн. грн. більше порівняно з 2009 роком. Зростання надходжень забезпечили 18 регіонів із 20. Надходження платежів до Державного бюджету склали 1228,7 млн. грн. і зросли на 193,8 млн. грн. або на 18,7 відсотків.

У 2010 році із загального фонду Державного бюджету область отримала в повному обсязі передбачені 1756 млн. грн. дотації вирівнювання та 8,6 млн. грн. додаткової дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості бюджетних установ. Сума отриманих з Держбюджету субвенцій склала 1006,5 млн. грн. з передбачених 1031,7 млн. грн., що становить 97,6 % до затвердженого обсягу. Зростання власних доходів до місцевих бюджетів області порівняно з аналогічним періодом минулого року забезпечено, в першу чергу, за рахунок збільшення надходжень податку з доходів фізичних осіб - на 17,6 відсотки, плати за землю - на 10,7 відсотки. Зросли також обсяги плати за спеціальне використання лісових ресурсів - на 2,6 млн. грн., за оренду майна - на 1,7 млн. грн., єдиний податок на підприємницьку діяльність - на 1,5 млн. грн. та інші.

За 2010 рік Зведений бюджет області по видатках виконаний в сумі 3792,5 млн. грн., що складає 97,8 % до затверджених призначень на рік з урахуванням змін. Із загального фонду місцевих бюджетів області на захищені статті видатків спрямовано 3371,5 млн. грн., що складає 88,9 % загального обсягу видатків. Зокрема, на заробітну плату з нарахуваннями працівникам бюджетних установ спрямовано 2045,7 млн. грн. (60,7 % загальної суми видатків на захищені статті), на придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів - 45,7 млн. грн. (1,3 відсотки), оплату комунальних послуг та енергоносіїв - 224,8 млн. грн. (6,7 відсотки), на поточні трансферти населенню - 963,6 млн. грн. (28,6 відсотки).

До бюджету Пенсійного фонду за 2010 рік надійшло 2091,7 млн. грн., що на 366,8 млн. грн. або на 21,3 % більше рівня 2009 року. Завдання з надходження платежів виконано на 98,1 %. Виконання планових показників доходної частини бюджету Пенсійного фонду забезпечили 10 регіонів: Березнівський, Гоцанський, Дубенський, Здолбунівський, Корецький, Костопільський, Млинівський, Рокитнівський райони та міста Кузнецовськ, Дубно.

Обсяг податкового боргу до Зведеного бюджету області зменшився протягом 2010 року на 79,9 млн. грн., або на 22,4 % і на 01.10.2010 склав 276,4 млн. грн. Зростання боргу спостерігалось у 9 регіонів: Березнівський, Володимирецький, Гоцанський, Дубенський, Дубровицький, Зарічненський, Здолбунівський, Радивилівський та Рівненський райони.

Заборгованість суб'єктів господарювання перед бюджетом Пенсійного фонду збільшилась протягом 2010 року на 3,5 млн. грн., або на 10,2 % і на 01.01.2011 склала 38,1 млн. грн. Зростання боргу допустили Володимирецький, Гоцанський, Здолбунівський, Млинівський, Радивилівський, Рівненський, Рокитнівський, Сарненський райони та міста Рівне, Кузнецовськ.

Інвестиційний потенціал регіону - це складна, динамічна категорія, що відображає наявні ресурси, залучені у господарську діяльність території та варіанти

її використання. Інвестиційний потенціал виступає засобом мобілізації усіх можливих джерел, що визначають здатність регіону формувати, оптимально розмішувати і ефективно використовувати інвестиційні ресурси території. [3]

В сучасних умовах регіонам України все частіше доводиться конкурувати за приплив інвестицій, тому саме інвестиційна сфера значною мірою зазнає впливу ринкових факторів. З одного боку, інвестори зацікавлені у послабленні бюрократичного тиску, а з іншого, вони справедливо очікують від державних органів створення сприятливих умов для самофінансування інвестицій та підтримки інвестиційної діяльності. Аналогічні вимоги висуваються як міжнародним, так і вітчизняним ринком інвестиційних капіталів. Будь-яка область виступає на ньому в ролі покупця і перебуває в стані жорсткої конкуренції з багатьма іншими претендентами на інвестиції, а самі інвестори використовують широкий набір критеріїв для вибору регіону вкладення капіталів. Якщо інвестору, з точки зору процесу інвестування чи кінцевих результатів реалізації інвестиції, будуть запропоновані вигідніші, ніж в області умови інвестування, то він буде прямувати до кращих умов. Спрямувати його в область можливо лише шляхом створення не гірших, ніж у конкурентів, умов надходження і реалізації інвестицій [1].

Стосовно Рівненської області, то в 2010 році в області реалізовувались заходи щодо створення сприятливих умов для активізації інвестиційної діяльності, модернізації промислового виробництва та підвищення ефективності його потенціалу.

Згідно оперативних даних, у 2010 році обсяг інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування склав 2,7 млрд. грн., що становить 88,2 відсотки рівня 2009 року.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області, станом на 01.01.2011 складав 315,6 млн. дол. США, або на 2,6 % більше ніж на 01.01.2010 р.

Введено в дію першу чергу фабрики з пошиття одягу медичного призначення ТзОВ «Фапомед Україна» в смт. Гоща, працевлаштовано 235 осіб.

ТОВ «Інтернешнл Інвестмент Холдинг Компані» інвестовано

17,5 млн. грн. у розвиток ДП «М'ясокомбінат Зоря» (Рівненський район) та створено 82 нових робочих місця. Ведуться підготовчі роботи щодо реалізації інвестиційного проекту із спорудження комплексу з вирощування свиней.

У с. Бугрин Гоцанського району завершується будівництво сучасного заводу з виробництва заморожених напівфабрикатів ТОВ «Країна Смаку» ТМ «Полісся». Вартість проекту - 10 млн. євро, планується працевлаштувати близько 200 осіб. Пуск першої черги виробництва заплановано в другій половині 2011 року.

Ведуться підготовчі роботи на будівництві заводу з виробництва газобетонних блоків ТОВ «Х плюс Х ЮЕй» у с. Вельбівно Острозького району. Загальний обсяг інвестицій 38 мільйонів євро, передбачається створення 130 робочих місць.

ВАТ «Рівнесільмаш» реалізує інвестиційний проект з виробництва меблевої продукції. Вартість проекту 18 млн. євро, передбачається щорічно випускати продукції на суму 50 млн. євро та працевлаштувати близько 250 осіб.

На підприємствах області продовжується робота з оновлення виробничих потужностей, запровадження

інновацій та прогресивних технологій, освоєння нових видів конкурентоспроможної продукції.

За рахунок різних джерел фінансування введено в експлуатацію:

- технологічну лінію з випуску вібропресованих виробів (бруківки) на ТзОВ „Волинь-Шифер”;
- блок відвантаження цементу в автомашини та головну трансформаторну електропідстанцію на ПАТ „Волинь-Цемент”;
- виробничий комплекс із виготовлення будівельних металевих панелей та цех з виробництва сухих будівельних сумішей на ТзОВ „Ізотерм-С”.

ВАТ „Рокитнівський скляний завод” - проведено капітальний ремонт скловарної печі № 3 потужністю 100 тонн скла на добу.

ВАТ „Рівненська фабрика нетканних матеріалів” - завершено модернізацію діючої лінії з виготовлення термоскріплених полотен.

ТзОВ „Свиспан Лімітед” - проведено модернізацію технологічної лінії з випуску деревостружкових ламінованих плит потужністю 3 млн. кв. м в рік. ТзОВ „Радивилівмолоко” - введено в експлуатацію цех з виробництва твердих сирів; ВАТ „Дубномолоко” – лінію нарізки твердого сиру; ТзОВ „Укрмолпродукт” – лінію з виробництва морозива; на ПП „ОВАС-Цукор” модернізовано вапняково-випалювальну і газову печі та встановлено нове технологічне обладнання [9].

Основними цілями реалізації ощадної політики слід вважати такі: збереження та розвиток ощадного потенціалу населення; підвищення інвестиційної спрямованості ощадної діяльності домогосподарств; підвищення добробуту населення. [2]

Середньомісячна заробітна плата в області у 2010 році зросла проти рівня 2009 року на 24,3 % (при 20 % зростання по Україні) і становила 1960 грн.

За темпами приросту заробітної плати Рівненщина посідає 2 місце серед регіонів України. Розмір оплати праці в області вищий ніж у сусідніх регіонах (Львівська, Хмельницька, Житомирська, Волинська, Тернопільська області).

Середній розмір пенсії збільшився протягом минулого року на 17,1 % і на 01.01.2010 складав 990,9 грн.

Вклади населення збільшились проти 01.01.2010 на 17,1 % або на 427 млн. грн. і склали 2,9 млрд. гривень. [9] Станом на 01.01.2011 залишки залучених коштів в банківських установах області на склали 3,9 млрд. грн. і зросли проти 01.01.2010 на 20,6 % або на 664 млн. грн.

Кошти, залучені на рахунки фізичних осіб, зросли проти 01.01.2010 на 17,1 % або на 427 млн. грн. і на 01.01.2011 становили 2,9 млрд. грн.

За 2010 рік обсяг кредитних вкладень в економіку Рівненщини склав 5,3 млрд. грн. і зменшився проти рівня 2009 року на 4,6 відсотки або на 256 млн. грн.

Безумовно позитивним є зростання фінансового потенціалу Рівненської області за 2009-2010 роки. Так на 17,1% в 2010 році порівняно з 2009 роком збільшився зведений бюджет області, на 88,2% зріс обсяг інвестицій до Рівненської області та 17,1% збільшились заощадження населення області.

Проте, для подальшого зростання фінансового потенціалу Рівненської області рекомендовано:

1. З метою збільшення бюджетного потенціалу здійснити розширення податкової бази, яка формує дохідну частину бюджету області, забезпечити посилення податкової дисципліни та провести

обґрунтований перерозподіл грошових потоків;

2. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування мають посилити свою роль у створенні умов для покращання інвестиційної привабливості регіону шляхом співробітництва із громадськими організаціями та підприємствами шляхом [6; с.73]:

- сприяння підприємствам у розробці інвестиційних проектів;
- проведення тренінгів для службовців місцевого рівня, зокрема з приводу формування інвестиційної карти регіону;
- рекламно-інформаційної підтримки внутрішнього ринку, активного рекламування природно-ресурсного та економічного потенціалів території;
- створення рад із питань залучення іноземних інвестицій, які мають розробляти паспорти територій із зазначенням виробничих ланцюжків;
- проведення опитування керівників компаній з метою виявлення їх інвестиційних уподобань;
- сприяння розвитку ринкової інфраструктури (консалтингових груп, юридичних, аудиторських фірм, маркетингових компаній).

3. Ефективність ощадної політики залежить від правильності управлінських рішень, підвищення обґрунтованості яких забезпечується дотриманням таких вимог: цільової орієнтації, аргументованості, законності.

Список літератури

1. Чинники формування інвестиційної привабливості Хмельницької області [Електронний ресурс] / В. П. Гавриш, О. Ю. Браніцька, С. Д. Волошин, Н. Д. Гуменна. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com>.
2. Дмитренко, М. Г. Формування та реалізація регіональної ощадної політики [Електронний ресурс] / М. Г. Дмитренко. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Журавський, А. Ю. Інвестиційний потенціал регіону в системі еколого-економічних відносин [Електронний ресурс] / А. Ю. Журавський, Я. В. Говорун. – Режим доступу: <http://library.kpi.kharkov.ua>.
4. Іоненко, К. В. Формування та оцінка фінансового потенціалу регіону : Дис... канд. наук: 08.00.08 / Іоненко Катерина Василівна. – К., 2007р.
5. Козоріз, М. А. Фінансовий потенціал регіонів України : проблеми оцінки і використання [Текст] / М. А. Козоріз // Економічні науки. – 2010. – № 7(25). ч. 4.
6. Корчагин, Ю. А. Региональная финансовая политика и экономика [Текст] / Ю. А. Корчагин. – Ростов на Дону : Феникс, 2006. – 284 с.
7. Пушак, Я. Я. Бюджетний потенціал регіону та механізми його використання [Текст] / Я. Я. Пушак, Г. І. Пушак // Економічні науки. – 2010. – №7 (25). ч. 5.
8. Шаповалов, О. В. Роль місцевих органів влади у створенні сприятливого інвестиційного клімату в Україні [Текст] / О. В. Шаповалов // Фінанси України. – 2004. – № 7. – С. 68-74.
9. Підсумки соціально-економічного розвитку Рівненської області за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rv.gov.ua.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.gov.ua.

РЕЗЮМЕ

Ладюк Ольга, Петровська Людмила, Волевач Людмила

Анализ финансового потенциала Ровенской области

Развитие любого региона прямолинейно зависит от того, как используется его финансовый потенциал. Именно потому в статье проведён структурно – динамический анализ финансового потенциала Ровенской области и предложены пути его увеличения.

RESUME

Ladyuk Olga, Petrovska Lyudmyla , Volevach Lyudmyla

Analysis of financial potential of the Rivne area

The development of any territory is in direct dependence on that how it uses its financial potential. That is way in the article it is conducted the structural and dynamic analysis of financial potential of the Rivne area and the ways of its increase are offered.

Стаття надійшла до редакції 04.04.2011 р.